

De islam als instrument tegen radicalisering

Samenwerking

Foto: Hollandse Hoogte / Robin Utrecht

Voormalig Social Work student Abdelhak Zoundri is in gesprek gegaan met jongeren die de islam gebruiken om radicalisering te voorkomen. Hij betoogt dat de islam juist als instrument ingezet moet worden in het tegengaan van polarisatie en religieus radicalisme.

• Vrijdagmiddaggebed in de Essalam moskee in Rotterdam na de terroristische aanslag op Charlie Hebdo in Parijs waar in het Arabisch en het Nederlands afstand werd genomen van de aanslagen en werd gesteld dat de islam vrede nastreeft en het doden van een mens stellig afkeurt.

E

Een bijeenkomst van jongeren met een islamgeleerde zorgde vorig jaar mei voor ophef in Leeuwarden. Moest de gemeente dit toestaan? En was de bijeenkomst niet juist radicaliserend? Ik denk dat kennis over de islam ingezet moet worden om radicalisering te voorkomen. De lokale overheid zou de samenwerking moeten aangaan met islamitische burgerinitiatieven die vanuit de islamitische invalshoek radicalisering proberen te stoppen.

De vreselijke aanslagen van de afgelopen tijd in Parijs, Beiroet en Brussel en de oorlog in Syrië hebben onze samenleving op de kop gezet. Deze aanslagen worden direct in verband gebracht met radicaliserende moslims (Galien, 2015). In het gesprek over de aanslagen worden verschillende termen gehanteerd: radicalisering, terrorisme en extremisme bijvoorbeeld. Deze woorden hebben ieder een eigen definitie met verschillende betekenissen, maar tegenwoordig zijn ze niet meer los te zien van de islam. In de media worden we dagelijks geconfronteerd met uitspraken over de islam in Nederland als een 'gevaarlijke' ideologie. De islam wordt gelijkgesteld aan orthodoxie, extremisme en radicalisme (Moppes, 2009). Maar wat verstaan we onder radicalisering?

Wat hen beweegt

Er zijn verschillende soorten radicalisme: politiek-links radicalisme, politiek-rechts radicalisme

en religieus radicalisme (Moppes, 2009). De relatie tussen radicalisme en de islam valt onder het religieus radicalisme waarvan de definitie volgens de AIVD luidt: 'Het politiek-religieus streven om, desnoods met uiterste middelen, een samenleving tot stand te brengen die een zo zuiver mogelijke afspiegeling is van hetgeen men meent dat gesteld wordt in de oorspronkelijke islam.' (Moppes, 2009).

Deze definitie gaat uit van 'de oorspronkelijke islam', een oorsprong waar ook de oprichters van Islamitische Staat naar verwijzen. Maar niet elke moslim herkent zich en voelt zich vertegenwoordigd in de ideologieën van de oprichters van de Islamitische Staat. Dus van belang is te weten wie gevoelig is voor het religieuze radicalisme en wat hen beweegt.

Uit onderzoek van de IMES (2006) en van Buijs, Demant en Hamdy (2006) is gebleken dat er twee centrale aangrijpingspunten zijn voor radicalisering. Namelijk een zeer orthodoxe geloofsvulling, en de opvatting dat de politiek en de maatschappij onrechtvaardig zijn jegens de moslims en de islam (Moppes, 2009). Voor vele jongeren is radicalisering een weg naar het vormen van een eigen identiteit (Arts & Butter, 2009). Jongeren hebben behoefte aan zingeving. Vragen die bij jongeren voorkomen zijn onder andere: Wie ben ik? Waarom leef ik? en: Waarmee vul ik mijn leven? Sommigen vinden antwoorden in de zeer orthodoxe geloofsovertuiging (Arts & Butter, 2009). Ook voelen deze jongeren zich als moslims onrechtvaardig behandeld. Ze voelen zich bui- >>

door **Abdelhak Zoundri**

tengesloten, gediscrimineerd en niet één met de samenleving. Dit kan uiteindelijk resulteren in een ont koppeling en vervreemding van de Nederlandse samenleving (Moppes, 2009). Door zich aan te sluiten bij een groep waarin hun identiteit wordt hersteld en waar ze worden geaccepteerd, ontstaat er bij deze jongeren een herboren gevoel (Arts & Butter, 2009).

Het zijn theorieën die verklaren waarom bepaalde islamitische jongeren gevoelig zijn voor de radicale opvattingen. Tegelijkertijd is een eenduidig antwoord op de vraag waarom mensen radicaliseren lastig te geven. Olsen (2009) schrijft daarover: 'Finding one clear answer to the question of why some individuals become terrorist while others adhering to the same ideology do not, is like trying to find the answer to why some students become doctors while others become biologists, astrologists or something completely different.'

Voorkomen van radicalisering

In de aanpak tegen radicalisme zijn twee fasen te benoemen; de preventieve en de curatieve aanpak (Ahajjaj, 2015). Een centraal punt is de juiste kennis over de islam. Een moslim die zijn of haar geloof goed kent, behandelt anderen niet onrechtvaardig (Ahajjaj, 2015). Sjeik Al Tawary, een hoogleraar aan de universiteit in Koeweit, is van mening dat het tegengaan van radicalisering begint bij het bestrijden van onwetendheid (Ahajjaj, 2015). Hij moedigt aan dat moslims vanuit de eigen hoek debatten en bijeenkomsten organiseren waar ook jongeren met radicaliserende gedachten de mogelijkheid hebben om in gesprek te gaan. De intentie is om vanuit de juiste kennis pogingen te ondernemen iemands gedachten te veranderen, zodat jongeren gehoord kunnen worden en advies en ondersteuning krijgen, daar waar het eigen netwerk tekort komt (Ahajjaj, 2015).

Naast verspreiding van kennis over de islam, waarbij de nadruk ligt op tegengaan van radicaliserende gedachten en handelingen, is er nog een reden waarom het initiatief in Leeuwarden bijdraagt tot de-radicalisering, namelijk transparantie. De initiatiefnemers vonden het belangrijk om de gemeente op de hoogte te stellen van de inhoud van de activiteiten en van de drijfveren van de organisatoren. Het jongerenwerk is op de hoogte gesteld, zij hebben immers onder andere een signalerende en preventieve taak. Enerzijds is het lastig voor formele organen en religieuze initiatieven om samen te werken, vanwege de scheiding van kerk en staat. Anderzijds is er een gezamenlijk belang. Er zijn verschillende manieren om hiermee om te gaan. De aanpak in de Britse stad Birmingham is daar een mooi voorbeeld van.

Promotie mainstream islam

In Birmingham bestaat een duidelijke samenwerking tussen islamitische platforms, de gemeente en de sociale aanpak (Ahajjaj, 2015). Deze samenwerking is gericht op het weghalen van de voedingsbodem van radicalisering. Er wordt ingezet op discriminatie, frustratie, vervreemding en onrechtvaardigheid (Ahajjaj, 2015). Niet gehinderd door de discussie over de scheiding van kerk en staat, zoals we deze in Nederland kennen, worden hier geen middelen geschuwd om radicalisering in de kiem te smoren. Er wordt actief ingezet op promotie van de 'mainstream' islam en op genuanceerde berichtgeving over de islam om meer kennis over de islam bij jongeren te ontwikkelen en daarmee de banden tussen de samenleving en de moslimgemeenschap te versterken.

Ongetwijfeld hebben we een lange weg te gaan, maar starten met jongeren te informeren over wat de islam zegt over radicalisme, onrecht en terreur, zal een grote uitwerking hebben voor de toekomst. Radicalisme is niet alleen een probleem van een bepaalde groep, maar van ons allemaal. Daar waar de moslimgemeenschap een bijdrage kan leveren om jongeren te behoeden zullen we samenwerking moeten zoeken. ●

Abdelhak Zoundri is in juni 2016 afgestudeerd aan de Bachelor of Social Work aan de NHL Hogeschool in Leeuwarden. Hij schreef dit visiestuk voor zijn afstuderen. Hij is mede-eigenaar van het expertisebureau ZAUN dat een bijdrage levert aan de preventie van radicalisering en inclusie van (kwetsbare) jeugd: www.expertisebureauzaun.nl

Bronnen

- Ahajjaj, J. (2015). *Radicalisering in beeld. Een ontmoeting tussen de islamitische en westerse visie*. Den Haag: Stichting as-Soennah.
- Arts, L., & Butter, E. (2009). *Radicaal, orthodox of extremist? Achtergrondinformatie over radicalisering en polarisatie*. ABC Kenniscentrum
- Buijs, F.J., Demant, F. & Hamdy, A. (2006). *Strijders van eigen bodem. Radicale en democratische moslims in Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Galien, M. van der (2015). *Terroristische aanslagen hebben alles te maken met de islam*. Geraadpleegd op 25 mei 2016: <http://www.dagelijksestandaard.nl/2015/01/terroristische-aanslagen-hebben-alles-te-maken-met-de-islam/>
- Leeuwarder Courant. (29-4-2016). *Gemeente bij lezing moslimprediker*. Leeuwarden.
- Moppes, E. van (2009). *Radicalisering van islamitische jongeren*. Geraadpleegd op 25 mei 2016: <http://chw.surfsharekit.nl:8080/get/smpid:21793/DS1/>
- Olsen, J. (2009). *Roads to militant radicalization. Interviews with five former perpetrators of politically motivated organized violence*. Copenhagen, Denemarken: Danish Institute for International Studies (DIIS).

